

Sygn. akt II KK 15/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Weronika Woźniak

przy udziale prokuratora del. do Prokuratury Krajowej Krzysztofa Urgacza,
w sprawie **R. G. i D. P.**

skazanych z art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 275 § 1 k.k. w zb. z art. 276 k.k. w zw. z
art. 11 § 2 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 19 stycznia 2023 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 27 sierpnia 2021 r., sygn. akt II Ka 379/21

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim

z dnia 17 grudnia 2020 r., sygn. akt II K 1140/19,

**1. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym;**

2. nakazuje zwrot R. G. i D. P. uiszczonych opłat kasacyjnych.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim z dnia 17 grudnia 2020 r. (sygn. akt II K 1140/19) R. G. i D. P. zostali uznani winnymi tego, że „w dniu 5 lipca 2019 r. (...) działając wspólnie i w porozumieniu, po uprzednim użyciu wobec w M. Ż. przemocy polegającej na uderzeniu pokrzywdzonego w głowę i spowodowaniu jego upadku na ziemię, uderzaniu pięściami i kopaniu, w następstwie czego pokrzywdzony doznał obrażeń ciała w postaci stłuczenia głowy w okolicy ucha lewego z krwawieniem do przewodu słuchowego zewnętrznego oraz stłuczenia lewego przedramienia, dokonali kradzieży telefonu marki S. o wartości 900 zł na szkodę wyżej wymienionego” tj. czynu z art. 280 § 1 k.k. i wymierzono R. G. karę 2 lat pozbawienia wolności, zaś D. P. karę 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy w Siedlcach wyrokiem z dnia 27 sierpnia 2021 r. (sygn. akt II Ka 379/21) zmienił wyrok Sądu I instancji w ten sposób, że:

- przyjął, iż oskarżeni oprócz telefonu marki S. dokonali na szkodę pokrzywdzonego nadto kradzieży portfela z zawartością dokumentów w postaci dowodu osobistego, prawa jazdy i karty miejskiej oraz pieniędzy w kwocie 700 zł,
- za podstawę skazania przyjął art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. a za podstawę wymiaru kary przyjął art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k.,
- na podstawie art. 46 § 1 k.k. zasądził od oskarżonych R. G. i D. P. solidarnie na rzecz M. Ż. 700 zł tytułem naprawienia szkody.

Od powyższego prawomocnego orzeczenia kasację wniósł obrońca obu skazanych, zarzucając temu wyrokowi rażącą obrazę przepisów prawa mającą istotny wpływ na treść wyroku, a mianowicie:

„I. art. 91 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2020r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS - CoV-2 w zw. z art. 117 § 2a k.p.k. w zw. z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 15 czerwca 2007 r. o lekarzu sądowym wyrażającą się w niezasadnym nieuwzględnieniu wniosku R. G. z dnia 24

sierpnia 2021r. o odroczenie rozprawy wyznaczonej na dzień 21 sierpnia 2021 r. z uwagi na niemożność stawiennictwa spowodowaną chorobą oraz przejęciu kompetencji lekarza sądowego przez skład orzekający na rozprawie w dniu 27 sierpnia 2021 r. co skutkowało rażącym naruszeniem jego prawa do obrony;

II. art. 117 § 2 k.p.k. w zw. art. 91 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS - CoV-2 wyrażającą się przeprowadzeniu w dniu 27 sierpnia 2021 r. rozprawy pod nieobecność D. P., który w dniu 26 sierpnia 2021 r. należycie usprawiedliwił swoją nieobecność na rozprawie wynikającą z choroby oraz wnosił o jej odroczenie co skutkowało rażącym naruszeniem jego prawa do obrony;

III. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. polegającą na nierzetelnej i powierzchownej kontroli zarzutu odwoławczego dotyczącego obrazy art. 280 § 1 k.k., a wyrażającej się uznaniu, że w stanie faktycznym ustalonym przez Sąd I instancji oskarżeni atakując pokrzywdzonego działali z zamiarem zaboru telefonu komórkowego, gdy z poczynionych ustaleń przez Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim wynika jasno, że zamiar zaboru mienia jeżeli nastąpił to już po tym, jak wobec M. Ż. przestała być stosowana przemoc,

IV. art. 7 k.p.k. i art. 5 § 2 k.p.k. polegającą na oparciu poczynionych ustaleń faktycznych na dowolnie przeprowadzonej ocenie dowodów oraz wbrew zasadom prawidłowego rozumowania, wskazaniom wiedzy i doświadczenia życiowego, niedostatecznym uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy w tym okoliczności dla oskarżonych ewidentnie korzystnych, nienależytej analizie i ocenie dowodu z: sprzecznych zeznań M. Ż., zeznań funkcjonariuszy Policji oraz wyjaśnień oskarżonych, co skutkowało niesłusznym uznaniem, że R. G. i D. P. dokonali zaboru portfela z pieniędzmi i dokumentami.”

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uniewinnienie D. P. i R. G. od czynu, który został im prawomocnie przypisany ewentualnie, o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz utrzymanego nim wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Mińsku Mazowieckim.

Prokurator w odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna w zakresie wskazanym w zarzucie III.

W apelacji obrońca wskazał, że *„z ustaleń poczynionych przez Sąd nie wynika żeby moi Mocodawcy stosowali przemoc wobec pokrzywdzonego w celu pozbawienia go własności telefonu. Z faktów uznanych za udowodnione wynika jednoznacznie, że po pierwszym uderzeniu M. Ż. upadł na ziemię, a telefon, który miał w ręku wypadł mu na podłogę i uległ uszkodzeniu. Przez całe zajście nikt go nie podnosił dopiero gdy napastnicy mieli skończyć atakować pokrzywdzonego i ten zaczął się podnosić z ziemi to R. G. miał podnieść telefon i uciec z nim do samochodu. Sąd nie ustalił, że zamiar kradzieży telefonu powstał przed atakiem na pokrzywdzonego lub w jego trakcie. Sąd nie mógł poczynić takich ustaleń albowiem żaden dowód na to nie wskazuje.”*

Sąd odwoławczy odnosząc się do tego wątku apelacji zaakcentował jedynie sekwencję czasową zdarzenia – stosowanie przemocy, a następnie zabór rzeczy. Cały wywód dotyczący konieczności funkcjonalnego powiązania przemocy z istniejącym już w momencie jej stosowania zamiarem ukierunkowanym na dokonanie zaboru rzeczy (przemoc jako środek do celu), Sąd odwoławczy w zasadzie ogranicza do następującego stwierdzenia *„z relacji M. Ż. wynikało jednoznacznie, iż wymiana zdań, jaką wskazywali w swoich wyjaśnieniach oskarżeni, szybko przerodziła się w napaść na jego osobę. Pokrzywdzony bowiem został znienacka uderzony w głowę przez jednego z oskarżonych, po czym upadł, a gdy próbował się podnieść, był przez nich kopany. Podczas upadku wypadł mu telefon, a w dalszej części zdarzenia także portfel, które to rzeczy zabrali ze sobą oskarżeni i odjechali samochodem.(...) oskarżeni widząc wracającego do domu drogą pokrzywdzonego postanowili wykorzystać sytuację do tego by w swoisty sposób „ukarać” pokrzywdzonego (...), na co bezpośrednio wskazywały wyjaśnienia oskarżonego R. G. i dokonali na niego napaści. Z całą pewnością też wskazać należy, iż zamach ten z góry był nakierowany na osiągnięcie korzyści*

majątkowej, stąd doszło ze strony oskarżonych do zaboru rzeczy należących do M. Ż., tj. telefonu i portfela z zawartością.(...) sam fakt, że utracone przez pokrzywdzonego rzeczy zostały mu później przez oskarżonych podrzucone na podwórko (jednak portfel bez gotówki) nie świadczy o tym, że nie mieli oni na celu osiągnięcia korzyści majątkowej z przedmiotowego zdarzenia.” (pkt 3 lp. 2 formularza uzasadnienia).

W istocie Sąd odwoławczy nie odniósł się zgodnie ze standardem wskazanym w art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. do zarzutu apelacyjnego kwestionującego możliwość przyjęcia na gruncie zgromadzonego materiału dowodowego, iż celem stosowania przez oskarżonych przemocy wobec pokrzywdzonego był od początku cel zaboru jego telefonu i portfela (zresztą wskazać należy, że sam opis czynu tego powiązania nie zawiera). Uzasadnienie Sądu sprowadza się do przytoczenia ustalonej czasowej sekwencji, która sama w sobie nie świadczy o stronie podmiotowej właściwej dla przestępstwa rozboju. Cały ciężar zarzutu apelacyjnego dotyczył właśnie tego rodzaju uproszczonego i nieprawidłowego sposobu wnioskowania, dokonanego przez Sąd I instancji.

Obrońca kwestionował możliwość przypisania przestępstwa rozboju wyłącznie w drodze ustalenia obiektywnego faktu następującego po fazie stosowania przemocy, tj. zaboru mienia, jakim ofiara akurat dysponowała. Sąd Okręgowy poprzestał na przytoczeniu obiektywnych faktów wynikających z materiału dowodowego, jednak bez refleksji na kluczowy temat, czyli sposobu ustalenia zamiaru bezpośredniego (stosowanie przemocy „w celu przywłaszczenia”). Jak wielokrotnie w swoim orzecznictwie podkreślał Sąd Najwyższy, sprawca rozboju musi działać w celu przywłaszczenia rzeczy i chcąc ten cel osiągnąć stosuje określone w art. 280 § 1 k.k. środki zmierzające, przez sparaliżowanie woli ofiary, do zaboru tej rzeczy. Zamiar zaboru mienia musi zatem wystąpić u sprawcy najpóźniej w chwili stosowania wspomnianych, określonych w dyspozycji art. 280 § 1 k.k., sposobów oddziaływania na osobę pokrzywdzonego. Jego działanie składa się więc z dwóch części, z których pierwsza obejmuje zastosowanie owych środków prowadzących do dokonania zaboru, druga zaś już sam zabór cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia. Nie zostaną spełnione

przesłanki strony podmiotowej rozboju o ile sprawca nie obejmie swoją wolą, tak faktu zmierzania do realizacji celu, tj. zaboru rzeczy w celu przywłaszczenia, jak i faktu zmierzania do tego celu przy wykorzystaniu wymaganych przez ustawę sposobów oddziaływania na osobę, które wskazuje przepis art. 280 § 1. Samo następstwo zachowań polegających na pobiciu i zaborze rzeczy nie wystarczy dla stwierdzenia rozboju k.k. (tak m.in. wyrok z 2.02.2017 r., III KK 222/16, OSNKW 2017, nr 5, poz. 31).

Apelacja dotyczyła dokładnie tego zagadnienia. Sąd odwoławczy jednak nie dopełnił ciążącego na nim obowiązku rzetelnego rozpoznania tego środka odwoławczego. Sposób wykonania obowiązku art. 457 § 3 k.p.k. w odniesieniu do zarzutów i wniosków apelacji (art. 433 § 2 k.p.k.) jest pochodną, z jednej strony, jakości i kompletności wyводу zawartego w uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji, a z drugiej strony, treści zarzutów apelacji oraz argumentacji, która ma wspierać te zarzuty. Wymaga nie tylko niepomijania żadnego zarzutu podniesionego w środku odwoławczym, lecz także rzetelnego ustosunkowania się do każdego z tych zarzutów oraz wykazania konkretnymi, znajdującymi oparcie w ujawnionych w sprawie okolicznościach, argumentami, dlaczego uznano poszczególne zarzuty zawarte we wniesionym środku odwoławczym za zasadne bądź też za bezzasadne. Do naruszenia tych przepisów może dojść nie tylko wtedy, gdy sąd drugiej instancji pomija w swoich rozważaniach zarzuty zawarte w apelacji, lecz również wtedy, gdy analizuje je w sposób odbiegający od standardów kontroli instancyjnej lub wręcz ogranicza się do ogólnikowego stwierdzenia, że zarzut jest zasadny lub że jest niezasadny. W niniejszej sprawie Sąd odwoławczy nie pochylił się w ogóle nad kwestią możliwości przypisania strony podmiotowej rozboju w sposób metodologicznie prawidłowy i odpowiadający treści prawa materialnego.

Z uwagi na to, że uwzględnienie zarzutu III kasacji było wystarczające dla uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, rozpoznanie zarzutów I i II byłoby przedwczesne.

Wobec powyższego należało orzec jak w sentencji.

